

Rede van den Heer A. Tuschinski bij de opening van het theater, 28 October 1921

Bij de opening van het Theater Tuschinski zij het mij vergund eenige woorden tot U te richten en U mijne meening te zeggen over de plaats, die de cinématografie in ons tegenwoordig leven inneemt.

In een luttel aantal jaren heeft het Bioscoopwezen een groote gedaanteverwisseling ondergaan en uit het vroegere vermaak werd geboren de tegenwoordige Bioscoop die ik zou willen noemen:

DE HEERSCHERES DER WERELD

De film... welke onbegrensde mogelijkheden liggen er niet opgesloten in dit eene tooverwoord "FILM" en hoe weinig denkt een oppervlakkig toeschouwer er over na, welke enorme moeilijkheden er moeten worden overwonnen en welke kapitalen er worden verslonden bij het samenstellen en vervaardigen van de, aan millioenen menschen ontspanning gevende film.

De hoogte, die de tegenwoordige cinématografie heeft bereikt maakt haar niet ondergeschikt aan de toneelspeelkunst, doch geeft haar het volste recht zich als gelijke daarvan te beschouwen, waaruit vanzelf volgt, dat er, hoewel dikwijls ontkend, wel degelijk ook een filmKUNST bestaat. Volgens mij echter staat deze onvergelykelijk schoone kunst nog slechts in de kinderschoenen en opent het beginstadium reusachtige perspectieven voor de toekomst. Nieuwe uitvinden hebben steeds te kampen gehad met tegenwerking en ook de cinématografie is daarvan niet verschoond gebleven, maar desondanks heeft men haar niet kunnen beletten de vleugels uit te slaan en de geheele wereld stormenderhand te veroveren. Vandaar dat ik in den aanvang van dit artikel sprak van de bioscoop als DE HEERSCHERES DER WERELD.

In een tijdsverloop van ongeveer 30 jaren is dit resultaat bereikt en niet één industrie kan zich in dit opzicht met het levende beeld meten.

De tegenwoordige studio's staan in niets ten achter bij het tooneel.

Wat is dan het groote verschil tusschen deze beide kunstuitingen? Het antwoord hierop is vrij eenvoudig, de toneelspeler is de kunstenaar van het gesproken woord, hij weet toch geheel zijn ziel te leggen in - en de uitdrukking te geven aan zijn gevoelens door - de stembuiging, terwijl de filmkunstenaar het uitsluitend moet zoeken in het mimische spel, vooral in de gelaatsuitdrukking, waarop wij vreugde, smart, wanhoop, angst, wroeging, berouw enz. als het ware moeten kunnen lezen. Zoo min mogelijk zoeke hij het echter in de gestes met de armen en het lichaam, door welk overdreven doen juist in de eerste jaren veel films zijn bedorven. Immers de filmacteur is geen Marionet, doch een levend wezen, even goed als zijn sprekende collega op de Schouwburgbühne.

De grootste kunstenaars hebben in den laatsten tijd hunne talenten in dienst der film gesteld en hierdoor is het mogelijk geworden over de geheele wereld van hun spel te genieten, hetgeen voorheen tot de onbereikbaarheden behoorde.

Trouwens welke wonderen bracht ons de film reeds. Op Uw gemak hebt U kunnen genieten van Shackleton's Zuidpoolexpeditie, hebt ge mede de gevaren getrotseerd met dat groepje dappere mannen en gejuicht, toen eindelijk redding opdaagde. Werelddeelen die ge wellicht anders nooit zou hebben aanschouwd, werden U door de Bioscoop natuurgetrouw voor oogen gesteld.

In evenredigheid met den vooruitgang der laatste jaren is ook de publieke belangstelling, vooral van de zijde der meer intellectueel ontwikkelden, gestegen en zelfs vorstelijken personen erkennen, dat de film als volkskunst van onschatbare waarde is.

Verscheidene malen reeds woonde H.M. Koningin Wilhelmina met Prinses Juliana een bioscoopvoorstelling bij, terwijl de Engelsche Koningsfamilie niet alleen, hetgeen feitelijk vanzelf spreekt, de vertooningen der Shackleton expeditie ten zeerste op prijs stelde, doch, met belangstelling ook meerdere malen andere films volgde.

Verder werd op 23 September j.l. voor Engeland's Premier Lloyd George te Gairloch eene speciale cinemavoorstelling gegeven, welke ruim twee uur duurde en waarbij de groote staatsman o.m. genoot van eenige groote filmwerken. Na afloop maakte Lloyd George de Directie der Western Import Company, die de voorstelling leidde, zijn compliment en verklaarde hij volmondig zich kostelijk te hebben geamuseerd en de films gaarne nog eens te willen zien.

Met voorbeelden van dergelijke uitspraken van beroemde mannen en vrouwen betreffende de cinéma, de film, de acteurs en actrices zoude een boekdeel te vullen zijn, doch genoeg hiervan.

Wat de enscénering der tegenwoordige films betreft, deze vereischt bij een opname van eenige beteekenis eenen omvangrijken arbeid. Voor de historische films worden geheele steden opgebouwd, terwijl de scèènes voor moderne en mondaine schouwspelen dikwijls op de plaats der handeling zelve worden opgenomen en men er niet tegen op ziet voor eene filmopname met een gezelschap een wereldreis te ondernemen.

Kan er dus een getrouwere wedergave van het werkelijke leven bestaan, dan juist het bioscoopbeeld? Neen immers, de fotografie liegt nooit, doch schildert de realiteit in lieflijke of schrille kleuren af.

Weder een ander succes mocht men boeken, door de vervolmaking van een speciaal apparaat, waarmede het mogelijk is in zulk een verlangzaam tempo op te nemen, dat elke beweging als het ware wordt ontleed.

Voor de wetenschap is deze uitvinding van onschatbare waarde, terwijl het voor een leek leerzaam is de bewegingen te volgen, die b.v. springende paarden, rektourners enz. maken. Door een speciaal objectief, het "télé objectief" genaamd, is het mogelijk geworden cinématografische opnamen te maken van gebeurtenissen enz., die op eenige kilometers afstand plaats vinden. En zoo brengt ieder jaar, ja iedere dag nieuwe verrassingen op dit bijna onbegrensd gebied der mogelijkheden. Neem b.v. de eerst zeer kort geleden gedane uitvinding der cinématografie in natuurlijke kleuren, welke eene wondere schoonheid bieden deze z.g. PRIZMA films. Ook met deze nieuwe uitvinding zult U voor het eerst in dit Theater kennis maken en zelf zult U kunnen oordeelen over de bereikte resultaten.

Waar de tegenwoordige filmspeel- en schrijfkunst reeds eene groote hoogte heeft bereikt, hoewel zooals reeds boven gezegd wij nog groote dingen te verwachten hebben, is men als het ware verplicht ook de vertooningen in een ander milieu te brengen.

Immers het regisseeren van de artistieke film stelt dezelfde eischen als de regie van een goed toneelstuk, de filmacteur moet evenals zijn sprekende collega den toeschouwer onder de bekoring brengen van zijn spel, wat de een doet met het woord, doet de ander met zijn mimisch talent en juist daaruit volgt, dat het product van al deze scheppende en herscheppende kunstenaars dient te worden vertoond in eene omgeving, die dezen kunstenaars ten volle waardig is.

Door deze gedachte en onder den invloed van het verlangen iets schoons daar te stellen, werd tot den bouw van het

THEATER TUSCHINSKI

besloten.

Vijf lange en moeilijke jaren zijn voorbijgegaan, sinds de grond werd aangekocht. In een tijdperk van de grootste depressie en malaise in bijna alle vakken en zaken werd met den bouw aangevangen. te kunnen genieten.

De algemeene toestand na den oorlog, de moeilijkheden om materialen te verkrijgen, zelfs tegen de allerhoogste prijzen en nog ontelbare andere dingen, die met den wereldchaos in verband stonden, hebben den openingsdatum met jaren vertraagd. Maar heden is de dag der opening daar en het Theater Tuschinski is gereed het geachte publiek te ontvangen.

Ieder mensch heeft na een dag van hard werken recht op ontspanning en waar de bioscoop den blik der menschen verruimt en den goeden smaak ontwikkelt, zal het steeds mijn streven zijn den bezoekers het allerbeste wat de cinémarereldmarkt kan aanbieden voor te zetten.

Verdere beloften worden op deze plaats niet gegeven. De tijd zal leeren of ik in mijne voornemens zal slagen.

Het is mij een groot voorrecht, dat U dezen avond door Uwe tegenwoordigheid opluistert en het zal mij een genoegen zijn, U in mijn nieuw huis rond te leiden.